

A XI-a Conferință Națională multidisciplinară – cu participare internațională,
"Profesorul Dorin PAVEL – fondatorul hidroenergeticii românești",
SEBEȘ, 2011

APLICARE A MELCULUI GENERATOR PENTRU MANUFACTURAREA ROȚII FRONTALE LA ANGRENAJUL PINION CILINDRIC-ROATĂ FRONTALĂ (II)

Iosif Vencel CSIBI, Dorin HERCIU, Pavel-Teodor CISMAȘ
Cătălin-Sandu GRUIN, Mihai SUDRIJAN

GENERATOR WORM APPLICATION FOR MANUFACTURING OF FACE GEAR FOR FACE GEAR DRIVE (II)

The paper presents the application of generator worm for manufacturing of face gear for face drive.

Keywords: worm generator
Cuvinte cheie: melc generator

3. Determinarea suprafeței melcului abraziv

Suprafața melcului generator, Σ_m , care este utilizată pentru rectificarea flancurilor dinților roții dințate frontale, Σ_2 , este generată de suprafața cușitului roată, Σ_s , după cum se ilustrează în figurile 4 și 5. Determinarea suprafeței melcului abraziv, Σ_m , se va efectua în următoarele etape:

(i) Suprafața Σ_s , a cușitului roată, este o suprafață a unei roți dințate cu dantură dreaptă în evolventă (figura 4 și figura 5), determinată prin ecuațiile:

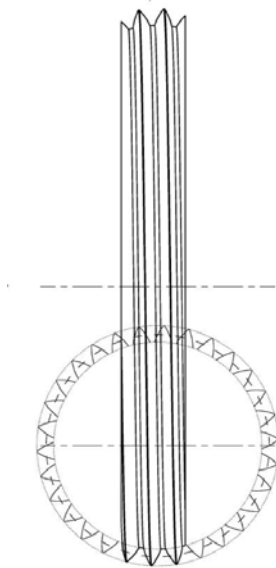

Fig. 4 Ilustrarea schematică a angrenării cuțitului roată și a melcului

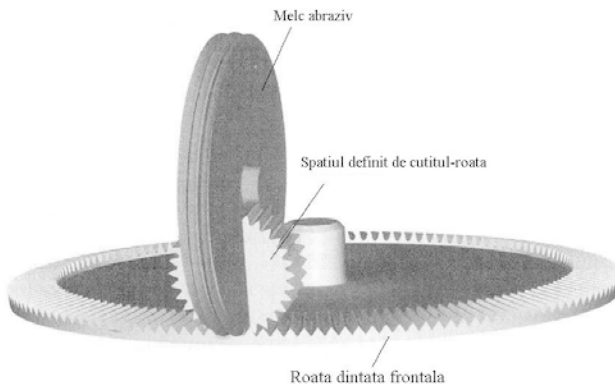

Fig. 5 Ilustrarea angrenării simultane a cuțitului roată, a melcului și a roții frontale

$$x_s = r_{bs} [\cos(\theta_s + \eta_s) + \theta_s \sin(\theta_s + \eta_s)]; \quad (5)$$

$$y_s = r_{bs} [\pm \sin(\theta_s + \eta_s) \mp \theta_s \cos(\theta_s + \eta_s)]; \quad (6)$$

$$z_s = u_s. \quad (7)$$

Aici, θ_s și u_s , sunt parametrii suprafeței; η_s este unghiul care măsoară jumătatea golului dintre dinți pe cilindrul de bază; r_{bs} este raza cilindrului de bază. Parametrii θ_s și η_s sunt reprezentați în figura 3 ; parametrul u_s este direcționat după axa z_s . Semnele, superior și inferior în ecuația (6), corespund profilurilor, I și, respectiv, II (figura 3).

(ii) Suprafața melcului abraziv, Σ_m , este determinată în sistemul de coordonate S_m (Fig. 1), prin ecuațiile:

$$\vec{r}_m(u_s, \theta_s, \psi_s) = M_{ms}(\psi_s) \cdot \vec{r}_s(u_s, \theta_s); \quad (8)$$

$$\left(\frac{\partial \vec{r}_m}{\partial u_s} \times \frac{\partial \vec{r}_m}{\partial \theta_s} \right) \cdot \frac{\partial \vec{r}_m}{\partial \psi_s} = f_{ms}(u_s, \theta_s, \psi_s) = 0. \quad (9)$$

Funcția vectorială $\vec{r}_m(u_s, \theta_s, \psi_s)$ reprezintă familia de suprafețe ale cuțitului roată, Σ_s , reprezentată în sistemul de coordonate S_m , în care se va reprezenta melcul abraziv. Parametrii (u_s, θ_s) , în funcția vectorială $\vec{r}_m(u_s, \theta_s, \psi_s)$, reprezintă parametrii suprafeței cuțitului roată.

Matricea de transformare, M_{ms} , din sistemul de coordonate al cuțitului roată, S_s , în sistemul de coordonate al melcului abraziv, S_m , are următoarea expresie:

$$M_{ms} = M_{mc} \cdot M_{cb} \cdot M_{ba} \cdot M_{as}, \quad (10)$$

unde, produsul matriceal este format din matricele de transformare: din sistemul de coordonate al sculei, S_s , în sistemul de coordonate auxiliar, S_a ; din sistemul de coordonate, S_a , în sistemul de coordonate auxiliar, S_b ; din sistemul de coordonate, S_b , în sistemul de coordonate auxiliar, S_c și din sistemul de coordonate, S_c , în sistemul de coordonate al melcului abraziv, S_m .

Matricele de transformare, menționate, sunt expuse în continuare:

$$M_{as} = \begin{vmatrix} \cos \psi_s & -\sin \psi_s & 0 & 0 \\ \sin \psi_s & \cos \psi_s & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix}; \quad (11)$$

$$M_{ba} = \begin{vmatrix} 1 & 0 & 0 & a_{ms} \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix}; \quad (12)$$

$$M_{cb} = \begin{vmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -\sin \gamma_m & -\cos \gamma_m & 0 \\ 0 & \cos \gamma_m & -\sin \gamma_m & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix}; \quad (13)$$

$$M_{mc} = \begin{vmatrix} \cos \psi_m & -\sin \psi_m & 0 & 0 \\ \sin \psi_m & \cos \psi_m & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix}. \quad (14)$$

Produsul matriceal s-a efectuat după cum urmează:

$$\begin{aligned} & [(M_{mc} \cdot M_{cb}) \cdot M_{ba}] \cdot M_{as} = \\ & = \begin{vmatrix} \cos \psi_m \cdot \cos \psi_s + & -\cos \psi_m \cdot \sin \psi_s + & \sin \psi_m \cdot \cos \gamma_m & a_{ms} \cdot \cos \psi_m \\ + \sin \psi_m \cdot \sin \gamma_m \cdot \sin \psi_s & + \sin \psi_m \cdot \sin \gamma_m \cdot \cos \psi_s & & \\ \sin \psi_m \cdot \cos \psi_s - & -\sin \psi_m \cdot \sin \psi_s - & -\cos \psi_m \cdot \cos \gamma_m & a_{ms} \cdot \sin \psi_m \\ -\cos \psi_m \cdot \sin \gamma_m \cdot \sin \psi_s & -\cos \psi_m \cdot \sin \gamma_m \cdot \cos \psi_s & & \\ \cos \gamma_m \cdot \sin \psi_s & \cos \gamma_m \cdot \cos \psi_s & -\sin \gamma_m & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix}. \end{aligned} \quad (15)$$

Expresiile coordonatelor punctelor familiei de suprafețe ale cuțitului roată se vor obține pe baza ecuației matriceale, după cum urmează:

$$\begin{aligned} x_m &= x_s (\cos \psi_m \cdot \cos \psi_s + \sin \psi_m \sin \gamma_m \sin \psi_s) + \\ &+ y_s (-\cos \psi_m \sin \psi_s + \sin \psi_m \sin \gamma_m \cos \psi_s) + \\ &+ z_s (\sin \psi_m \cos \gamma_m) + a_{ms} \cos \psi_m; \end{aligned} \quad (16)$$

$$\begin{aligned}
y_m &= x_s (\sin \psi_m \cos \psi_s - \cos \psi_m \sin \gamma_m \sin \psi_s) + \\
&+ y_s (-\sin \psi_m \sin \psi_s - \cos \psi_m \sin \gamma_m \cos \psi_s) + \\
&+ z_s (-\cos \psi_m \cos \gamma_m) + a_{ms} \sin \psi_m; \quad (17)
\end{aligned}$$

$$z_m = x_s (\cos \gamma_m \sin \psi_s) + y_s (\cos \gamma_m \cos \psi_s) + z_s (-\sin \gamma_m). \quad (18)$$

După cum, deja, s-a menționat funcția vectorială $\vec{r}_m(u_s, \theta_s, \psi_s)$ este familia de suprafețe, Σ_s , ale cuțitului roată, reprezentată în sistemul de coordonate S_m . Parametrii (u_s, θ_s) , în funcția vectorială $\vec{r}_m(u_s, \theta_s, \psi_s)$, reprezintă parametrii suprafeței cuțitului roată, iar parametrul ψ_s , în $\vec{r}_m(u_s, \theta_s, \psi_s)$, este parametrul generalizat al mișcării. Se menționează că în timpul generării melcului, cuțitul roată și melcul execută rotații în jurul axelor z_a și z_m . Unghiurile de rotație, al cuțitului roată, ψ_s și al melcului abraziv, ψ_m (figura 1), sunt corelate de către ecuația:

$$\frac{\psi_s}{\psi_m} = \frac{1}{N_s}, \quad (19)$$

respectiv,

$$\psi_m = N_s \cdot \psi_s. \quad (20)$$

Unghiul de rotație al melcului abraziv, ψ_m , din ecuațiile: (17); (18) și (19), se va substitui prin expresia (21) și se vor obține expresiile coordonatelor punctelor familiei de suprafețe ale cuțitului roată sub forma:

$$\begin{aligned}
x_m &= x_s (\cos N_s \psi_s \cos \psi_s + \sin \gamma_m \sin N_s \psi_s \cdot \sin \psi_s) + \\
&+ y_s (-\cos N_s \psi_s \sin \psi_s + \sin \gamma_m \sin N_s \psi_s \cos \psi_s) + \\
&+ z_s (\cos \gamma_m \sin N_s \psi_s) + a_{ms} \cos N_s \psi_s; \quad (21)
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
y_m &= x_s (\sin N_s \psi_s \cos \psi_s - \sin \gamma_m \cos N_s \psi_s \cdot \sin \psi_s) + \\
&+ y_s (-\sin N_s \psi_s \sin \psi_s - \sin \gamma_m \cos N_s \psi_s \cdot \cos \psi_s) + \\
&+ z_s (-\cos \gamma_m \cos N_s \psi_s) + a_{ms} \sin N_s \psi_s; \quad (22)
\end{aligned}$$

$$z_m = x_s (\cos \gamma_m \sin \psi_s) + y_s (\cos \gamma_m \cdot \cos \psi_s) + z_s (-\sin \gamma_m). \quad (23)$$

În expresiile coordonatelor punctelor familiei de suprafețe ale cuțitului roată se vor efectua unele substituții.

BIBLIOGRAFIE

- [1] Miller, E.W., *Hob for Generation Crown Gear*. USA Patent 2,304,588, 1942.
- [2] Litvin, F., Fuentes, L., Zanzi, C., Pontiggia, M., *Face Gear Drive with Spur Involute Pinion: Geometry, Generation by Worm, Stress Analysis*. NASA/CR-2002-211362. ARL-CR-491, February 2002
- [3] Litvin, F.L., *Gear Geometry and Applied Theory*. New Jersey, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ, 1994.
- [4] Litvin, F.L., Fuentes, A., *Geometria angrenajelor și teorie aplicată*. Ediția a doua. Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2009.

Prof.Dr.Ing. Iosif Vencel CSIBI
membru AGIR
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca
Drd.Ing. Dorin HERCIU
Transmission Cugir, membru AGIR
Mat. Pavel-Teodor CISMAȘ
Dr.Ing. Cătălin-Sandu GRUIN
Nova-Grup, Cugir
Dr.Ing Mihai SUDRIJAN
S.C. Sculăria SRL Cugir, Președintele Sucursalei Alba a AGIR